

Történelem

Tantárgyi programjai és követelményei

A/2. változat

Az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelethez a 6/2014. (I.29.) EMMI rende-

let 3. mellékleteként kiadott és a 34/2014 (IV. 29) EMMI rendelet 10. mellék-

letével módosított 12. sz. melléklet szerinti változat

a felnőttek gimnáziuma (9-12) számára;

TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

9-12. ÉVFOLYAM
(ESTI TAGOZAT)

A középiskolai történelemtanítás az általános iskolai ismeretekre és tevékenységekre épül, jellegét tekintve azonban már **forrás- és tevékenységközpontú**. Olyan nevelő-oktató tevékenység, amelynek célja az általános történelmi műveltség kiterjesztése és elmélyítése, valamint a magasabb műveltség megalapozása. **Fontos a történelmi eseményekben részt vevő egyének és csoportok nézeteinek és tetteinek megismerése, az ezek mögött húzódó motívumok, szándékok és élethelyzetek felismerése és megértése, a résztvevők felelősségének belátása.**

A történelem tantárgy kiválóan alkalmas az önálló ismeretszerzés és feldolgozás képességének kialakítására. A tanulóknak meg kell ismerniük az elsődleges és másodlagos források kezelésének szabályait. Az anyaggyűjtéshez nélkülözhetetlen a könyvtárakban, illetve azok anyagában (kézikönyvek, lexikonok, atlaszok, ismeretterjesztő folyóiratok stb.), valamint az elektronikus adatbázisokban való tájékozódás készségének kialakítása és fejlesztése. A diákoknak ezen a képzési és életkori szinten el kell jutni az események elbeszélésétől, a források tartalmi ismertetésétől a problémafelvetés, magyarázat, fejtegetés, következtetés és érvelés alkalmazásáig, felhasználva a szaknyelvet.

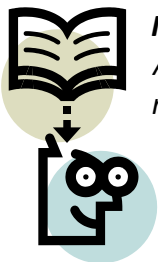
Fontos feladat a grafikus kifejezések (diagramok, grafikonok) elemzése, majd készítése, képi információhordozók gyűjtése, válogatása, készítése, valamint az időben és térben való tájékozódás fejlesztése. Bármelyik történelmi esemény megismeréséről is van szó, a megértés alapvető feltétele, hogy egységben lássák a topográfiai és a kronológiai adatokat. A hallgatóknak tudniuk kell az események alapvető sorrendjét, fel kell ismerniük az egy időben zajló fontosabb eseményeket. Tudniuk kell a legfontosabb évszámokat.

Fontos a történelmi térben való tájékozódás képességeinek továbbfejlesztése is. A történelmi térképek olvasása, az egyszerűbb térképvázlat önálló megrajzolása. A legfontosabb történelmi helyeket el kell helyezniük vaktérképen is. Képesé kell válniuk a történelmi és földrajzi térképek összekapcsolására, a történelem eseményeinek és a természeti feltételek viszonyának érzékeltetésére. Mindezek gyakorlása során **alkalmat kell teremteni az ökológiai szemléletmód kialakítására is a történelmi jelenségek értelmezésében.**

Éves óraszám:
Esti tagozat: 36 óra
Heti óraszám:
Esti tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK A MÉRÉSE	1 óra
Bemeneti mérés	A tanulók előzetes tudásának azonosítása.	

**A TANTÁRGYHOZ (MŰVELTSÉGTERÜLETHEZ) KAPCSOLHATÓ FEJLESZTÉSI FELADATOK
MINDEN TEMATIKAI EGYSÉGRE VONATKOZÓAN**

Ismeretszerzési és -feldolgozási képességek

A forrásokban és -feldolgozásokban található információk gyűjtése. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények kritikus értelmezése tanári rávezetéssel. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Nemzetközi szerződések, szövetségi megállapodások, nemzetközi szervezetek alapokmányainak elemzése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése előszóban vagy írásban. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. A változás történelmi jellegének értelmezése meghatározott korszakban. A történelem jelentős személyiségei életútjának bemutatása. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A változás felismerése a történelemben: konkrét történelmi példák elemzése, okok, összefüggések keresése. Történelmi folyamatok, korszakok felismerése, s az európai régiók (Nyugat-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) megkülönböztetése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Tematikus bibliográfiák készítése az iskolai és közkönyvtárak felhasználásával. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával, az összefüggések és az adatok kapcsolatának bemutatásával.

Előadás készítése (meghatározott terjedelemben) történelmi témákról segédeszközök felhasználásával. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténelmi adatok bemutatásához. Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben. Jegyzetek készítése előre megadott szakirodalmi részletek alapján, kiselőadások készítése.

Kifejezőképességek

A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségeinek szerepének értékelése. A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata.

A történelmi fogalmak magyarázata. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése. Egyes témák nyomon követése a sajtóban és a tömegkommunikáció egyéb területein (pl. az EU-csatlakozás).

Tájékozódás az időben és térben

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken.

Tematikai egység		AZ ÓSKOR ÉS AZ ÓKORI KELET	6 óra
Előzetes tudás	A tanulók általános iskolai (vagy egyéb iskolákban szerzett) tudásának az azonosítása.		
Ismeretek			
Az emberré válás folyamata. A folyamvölgyi kultúrák (Mezopotámia, Egyiptom, India, Kína). Vallás és kultúra az ókori Keleten.			
Kapcsolódási pontok:			
Biológia-egészségtan: A homo sapiens egységes faj.			
Földrajz: Kontinensek, rasszok, térképolvasás.			
Kémia: kémiatörténet, alkémia, „ókori” fémek			
Magyar nyelv és irodalom: Bibliai történetek, az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok.			
Vizuális kultúra: Az ókori Kelet művészeti emlékei (pl. Willendorfi Vénusz, II. Ramszesz szikla-temploma, Ehnaton fáraó családjával, a gízai piramisok).			
Matematika: A számegyenes, az idő mértékegységei (nap, hónap, év, évtized, évszázad).			
Informatika: Glog (interaktív tabló) készítése az ókori Egyiptom témájában.			
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Kronológia: A homo sapiens megjelenése, Kr.e. 3000 körül, Kr.e. XVIII. sz., Kr.e. X. sz., Kr.e. 525.</p> <p>Személyek: Kheopsz, Hammurapi, II. Ramszesz, Dávid, Salamon.</p> <p>Fogalmak: Homo sapiens, vaskor, despotizmus, politeizmus, monoteizmus, Biblia, állam, hieroglifa, buddhizmus, brahmanizmus.</p> <p>Topográfia: Rudabánya, Vértesszőlős, Mezopotámia, Egyiptom, Fönícia, Palesztina, Sumer, Asszíria, Perzsia, India, Kína, Babilon, Izrael, Jeruzsálem.</p>		

Tematikai egység	AZ ÓKORI GÖRÖGORSZÁG	9 óra
Előzetes tudás	A tanulók általános iskolai (vagy egyéb iskolákban szerzett) tudása.	
Ismeretek		
<p>A görög kor kezdetei, a polisz-rendszer, a spártai állam. A demokrácia kialakulása Athénban, a demokrácia fogalma. A görög–perzsa háborúk. Athén és Spárta párharca. Nagy Sándor birodalma. A görög hitvilág, művészet, tudomány és mindennapok.</p>		
<p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: A Balkán-félsziget déli részének természeti adottságai. Testnevelés és sport: A sport- és olimpiatörténet alapjai. Dráma és tánc: Az ókori színház és dráma. Matematika: Pitagorasz-tétel, Thalész-tétel, Eukleidész (euklideszi geometria), görög ábécé betűinek használata a matematikában. Pi szám jelölése [π]. Fizika: Arkhimédész, ptolemaioszi világkép, Arisztotelész természetfilozófiája. Kémia: korai atomelméletek Magyar nyelv és irodalom: Görög mitológia, homéroszi eposzok, az antik görög színház és dráma, Szophoklész: Antigoné.</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p><i>Kronológia:</i> Kr.e. XIII. sz., Kr.e. 621, Kr.e. 594, Kr.e. 508, Kr.e. 490, Kr.e. 480, Kr.e. 776, Kr.e. 431–404, Kr.e. 336–323. <i>Személyek:</i> Szolón, Peiszisztratosz, Kleiszthenész, Miltiadész, Leonidasz, Themisztoklész Periklész, Pheidiász, Hérodotosz, Thuküdidész, Szókratész, Platón, Arisztotelész, Nagy Sándor. <i>Fogalmak:</i> Polisz, arisztokrácia, arkhón, démosz, türannisz, eklészia, esküdtbíró-ság, demokrácia, sztratégosz, cserépszavazás, filozófia, hellenizmus. <i>Topográfia:</i> Athén, Spárta, Olümpia, Marathón, Thermopülai-szoros, Szalamisz, Spárta, Peloponnészosz, Makedónia, Alexandria.</p>	

Tematikai egység	AZ ÓKORI RÓMA	9 óra
Előzetes tudás	A tanulók általános iskolai (vagy egyéb iskolákban szerzett) tudása.	
Ismeretek		
<p>Róma városállamból birodalommá válik. Az egyeduralkodó kialakulása. Társadalom, államszervezet, hadsereg. Róma és a provinciák. A köztársaság virágkora és válsága. A császárság. A római hitvilág, művészet, tudomány és a jog. A mindennapi élet. A kereszténység kialakulása, elterjedése és főbb tanításai. A köztársaság virágkora és válsága. A császárság. A népvándorlás, az antik civilizáció felbomlása.</p>		
<p>Földrajz: Az Appennini-félsziget természeti adottságai. Magyar nyelv és irodalom: Bibliai történetek, Vergilius, Horatius. Az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok. Matematika: A római számok. Technika: római vízvezetékrendszer Vizuális kultúra: Pantheon, Colosseum, Augustus szobra. Etika; filozófia: A kereszténység története. Az európai civilizáció és kultúra zsidó-keresztény gyökerei. Informatika: Multimédia CD-ROM használatával Pannónia földrajzi, közigazgatási, társadalom- és hadtörténeti emlékeinek bemutatása. Virtuális utazás az ókori Rómában.</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p><i>Kronológia:</i> Kr.e. 753, Kr.e. 510, Kr.e. 367, Kr.e. 287, Kr.e. 264–241, Kr.e. 218–201, Kr.e. 168, Kr.e. 48, Kr.e. 31, 212, 313, 395, 476. <i>Személyek:</i> Hannibal, Ciceró, Pompeius, Caesar, Antonius, Augustus, Názáreti Jézus, Paulus-Pál, Constantinus, Attila, Marius, Sulla, Spartacus, Hadrianus, Diocletianus. <i>Fogalmak:</i> Patrícus, plebejus, cliens, consul, provincia, senatori rend, lovagrend, triumvirátus, principatus, limes, legio, colonus, dominatus, zsinagóga, apostol, egyház, püspök, zsinat, senatus, dictator, néptribunus, censor. <i>Topográfia:</i> Róma, Karthágó, Cannae, Hispania, Gallia, Dacia, Pannónia, Jeruzsálem, Konstantinápoly, Aquincum, Sopianae, Savaria.</p>	

Tematikai egység	A KORAI FEUDALIZMUS TÖRTÉNETE EURÓPÁBAN	5 óra
Előzetes tudás	A tanulók általános iskolai (vagy egyéb iskolákban szerzett) tudása.	
Ismeretek		
<p>A nyugati és keleti feudális állam és kereszténység eltérő fejlődése. A Bizánci Birodalom. A Frank Birodalom kialakulása, a gazdaság és társadalom átalakulása, fejlődése. Az iszlám és az arab világ.</p>		
<p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: Európa természeti adottságai, az arab világ földrajzi jellemzői, világvallások, arab földrajz (tájékozás, útleírások), az ún. kis jégkorszak Európában Vizuális kultúra: bizánci művészet, román stílus, gótika, reneszánsz (Leonardo, Michelangelo, Raffaello). Hittan: az egyház története a középkorban. Magyar nyelv és irodalom: lovagi költészet, vágánsköltészet, Boccaccio, Petrarca. Etika: hit és vallás, a világvallások emberképe és erkölcsi tanításai, az intolerancia, mint erkölcsi dilemma. Matematika: arab számok (hindu eredetű, helyi értékes, 10-es alapú, arab közvetítéssel világszerte elterjedt számírás), arab algebra. Fizika: arab csillagászat (arab eredetű csillagászati elnevezések, csillagnevek, iszlám naptár stb.). Középkori technikai találmányok, a gótikus stílus technikai alapjai (támív, támpillér); tudománytörténet, asztrológia és asztronómia. Kémia: arab alkémisták Biológia-egészségtan: az arab orvostudomány eredményei. Ének-zene: a középkor zenéje; a reneszánsz zenéje. Informatika: internetes gyűjtőmunka és feladatlap megoldása (pl. a keresztes hadjáratok témájában).</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p><i>Évszámok:</i> 622, 732, 800, 843, 962, 1054. <i>Személyek:</i> Nagy Károly, Szent Benedek, Justinianus, Cirill és Metód, I. (Nagy) Ottó, Mohamed, Klodvig, Martell Károly, Kis Pippin, Karolingok. <i>Topográfia:</i> Poitiers, Aachen, Konstantinápoly, Egyházi (Pápai) Állam, Mekka, Bagdad. <i>Fogalmak:</i> Gróf-grófság-őrgrófság, ortodox egyház, római katolikus egyház, pápa, szerzetes, kolostor, bencés rend, hűbérbirtok, jobbágy, robot, allódi-um, iszlám, Korán, kalifa.</p>	

Tematikai egység	A MAGYAR NÉP TÖRTÉNETE AZ ÁLLAMALAPÍTÁSIG	5 óra
Előzetes tudás	A tanulók általános iskolai (vagy egyéb iskolákban szerzett) tudásának az azonosítása	
Ismeretek		
A magyar nép őstörténete és vándorlása. A honfoglalástól az államalapításig. éza fejedelem és István király életműve.		
Kapcsolódási pontok:		
Magyar nyelv és irodalom: a magyar nyelv rokonsága, története, nyelvcsaládok, régi magyar nyelvemlékek: a Tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom. Eredetmondák (pl. Arany János: Rege a csodaszarvasról). Janus Pannonius: Pannónia dicsérete. István a király (rockopera) Vizuális kultúra: a nagyszentmiklósi kincs, a honfoglalás korát feldolgozó képzőművészeti alkotások megfigyelése, elemzése. Román, gótikus és reneszánsz emlékek Magyarországon (pl. a jáki templom). Informatika, könyvtárhasználat: a Magyar Nemzeti Múzeum Magyarország története az államalapítástól 1990-ig c. állandó kiállítása középkori része Hunyadi Mátyás kori anyagának feldolgozása sétalófüzet kitöltésével. Internetes gyűjtőmunka a magyarok eredetével kapcsolatos elméletek témájában		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Évszámok: 896, 955, 973, 997–1000–1038.</p> <p>Személyek: Álmos, Árpád, I. (Szent) István király, Géza fejedelem, Koppány, Imre herceg, Szent Gellért püspök.</p> <p>Topográfia: Magna Hungaria, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Augsburg, Pannonhalma, Esztergom.</p> <p>Fogalmak: Nomadizmus, kettős fejedelemség, nemzetség törzs, székely, kalandozások, szeniorátus, vármegye, ispán, tized, egyházmegye, törvénykezés.</p>	

Tematikai egység	A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE	1 óra
Mérés	<ol style="list-style-type: none"> 1. A tanulók éves teljesítményének értékelése (portfólió)* 2. Hagyományos írásbeli/szóbeli vizsgafeladatok 	

* lásd 28. oldal

FIGYELEM!

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanulók legyenek képesek egyszerűbb tárgymásolatokat, íratlan forrásokról készült fényképeket, vázlatrajzokat (pl. régészeti lelőhelyről) forrásként értelmezni; rövid (kb. 10-15 sornyi) ókori forrásrészleteket feldolgozni. Tudjanak anyagot gyűjteni a könyvtárban tanári és könyvtárosi segítséggel megadott témákhoz. Legyenek képesek egyszerű elbeszélő források elemzésére tanári irányítással. Legyenek képesek rövid beszámolók előadására. Tudják alkalmazni a történetiségben a keresztény időszámítást. Tudjanak történelmi eseményeket, folyamatokat leolvasni a középiskolában használatos történelmi atlasz megfelelő lapjáról.

Saját jegyzet

Éves óraszám:

Esti tagozat: 36 óra

Heti óraszám:

Esti tagozat: 1 óra

Tematikai egység

A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE

1 óra

Ismétlés

Az előző évben szerzett ismeretek felelevenítése.

**A TANTÁRGYHOZ (MŰVELTSÉGTERÜLETHEZ) KAPCSOLHATÓ FEJLESZTÉSI FELADATOK
MINDEN TEMATIKAI EGYSÉGRE VONATKOZÓAN**

Tevékenységformák

- Ismeretszerzési és -feldolgozási képességek

A forrásokban és forrásfeldolgozásokban található információk gyűjtése. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása.

A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények kritikus értelmezése tanári rávezetéssel. A filmek, filmhíradók értelmezése. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Nemzetközi szerződések, szövetségi megállapodások, nemzetközi szervezetek alapokmányainak elemzése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. A változás történeti jellegének értelmezése meghatározott korszakban. A történelem jelentős személyiségei életútjának bemutatása. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése.

A változás felismerése a történelemben: konkrét történelmi példák elemzése, okok, összefüggések keresése. Történelmi folyamatok, korszakok felismerése, s az európai régiók (Nyugat-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) megkülönböztetése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. A különböző fejlődési régiók megkülönböztetése, összehasonlítása. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában.

- Kifejezőképességek

A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségeinek szerepének értékelése. A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak magyarázata. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvöztetésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése.

Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához.

Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság a javítás elveiben és módszereiben. Jegyzetek készítése előre megadott szakirodalmi részletek alapján, kiselőadások készítése.

Tájékozódás az időben

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata.

Tájékozódás a térben

Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történelmi tájegységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység	A KÖZÉPKOR SZÁZADAI	5 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek.	
Ismeretek		
<p>A középkori egyház és az uralkodói hatalom Európában. (az investitúra harcok). A feudális, rendi társadalom. A középkori városok. A lovagkor. A keresztes háborúk (civilizációk találkozása). A szabad költözésű jobbágyság és a vándormozgalmak. A középkor gazdaság fejlődése, a céhek kora. A középkor művelődése. Mindennapok a középkorban.</p>		
Kapcsolódási pontok:		
<p>Hittan: Az egyház története a középkorban. Világvallások. Földrajz: középkori városok kialakulása, a városok funkciói, népességmozgalmak. Európa népessége. Gazdálkodás, gazdasági tevékenység, pénzgazdálkodás, piac, kereskedelem, adó. Tudománytörténet: középkori egyetemek, könyvnyomtatás Technika, földrajz: technikai fejlődés. A mezőgazdaság fejlődése. Magyar irodalom: lovagi költészet.</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Kronológia: 1066, 1095, 1122, 1215, 1302, 1278. Személyek: VII. Gergely, IV. Henrik, Habsburg Rudolf, Szent Ferenc, Szent Domonkos, Aquinói Szent Tamás. Fogalmak: királyi udvar, kamara, kancellária, kiközösítés, zarándok, ereklye, keresztes hadjáratok, inkvizíció, eretnokség, kolduló rendek, városi önkormányzat, nyomásos hospes, céh, skolasztika, egyetem, lovagi kultúra, romanika, gótika, Hansa-városok. Topográfia: Szentföld, Genova, Velence, Flandria, Champagne, Párizs, Oxford, Cambridge, Hansa-városok, a levantei kereskedelem útvonala.</p>	

Tematikai egység	AZ ÁRPÁD-HÁZI KIRÁLYOK KORA ÉS AZ UTÁNUK KÖVETKEZŐ ÉVSZÁZADOK (11–15. SZÁZAD)	6 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek felelevenítése.	
Ismeretek		
<p>A feudális rend megszilárdítása – Szent László és Könyves Kálmán. Az Aranybulla és a tatárjárás kora. Gazdasági és társadalmi változások a XIII. században (nem magyar népelemek a középkori Magyarországon). Az Árpád-kori kultúra. Az Anjou-ház uralkodói, Luxemburgi Zsigmond és a Hunyadiak kora – rendiség és központosított állam Magyarországon. Mindennapi élet a középkori Magyarországon.</p>		
<p>Kapcsolódási pontok: Magyar nyelv és irodalom: a magyar nyelv rokonsága, története, nyelvcsaládok, régi magyar nyelvemlékek: a Tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom. Eredetmondák (pl. Arany János: Rege a csodaszarvasról). Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Katona József: Bánk Bán, Arany János: Toldi. Építészet: Jáki templom Földrajz: történelmi emlékhelyek</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Kronológia: 1077–95, 1095–1116, 1172–1196, 1205–1235, 1222, 1235–70, 1241–42, 1301, 1308-1342, 1335, 1351, 1405, 1456.</p> <p>Személyek: I. András, I. László, Könyves Kálmán, III. Béla, Anonymus, Batu kán, II. András, IV. Béla, Kézai Simon, kiskirályok, Károly Róbert, Neksei Dömötör, I. Nagy Lajos, Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi László, I. Mátyás, Bonfini, Vitéz János, Szilágyi Mihály, Kapisztrán János.</p> <p>Fogalmak: Várnép, várjobbágy, bán, vajda, nádor, Szent Korona, regálé, „pénzrontás”, serviens, bandérium, báró, nemes, Aranybulla, familiaritás, székely, szász, kun, mongol, Arany Horda, tárnokmester, aranyfórint, visegrádi királytalálkozó, perszonálunió, urbura, kapuadó, ősiség, rend, rendiség, királyi tetszvényjog, városi dekrétum, huszitizmus, kormányzó, liga, Fekete Sereg, reneszánsz, zsoldos sereg, rendkívüli hadiadó, hosszú hadjárat.</p> <p>Topográfia: Fehérvár, Pozsony, Horvátország, Erdély, Dalmácia, Szerémség, Muhi, Buda, Nándorfehérvár, Várna, Rigómező.</p>	

Tematikai egység	KORA ÚJKOR (1490–1721)	7 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Az ősi, amerikai „indián” kultúrák. A nagy földrajzi felfedezések és következményei. A modern világgazdasági rendszer kialakulásának kezdetei. A modern polgári állam kialakulása. A parlamentáris monarchia kialakulása Angliában. Az angol forradalom és polgárháború. Reformáció és katolikus megújulás. A barokk. A tudományos világkép kialakulása. Az európai és Európán kívüli kultúrák találkozása, a gyarmatosítás. Az atlanti hatalmak felemelkedése.</p>		
<p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: a földrajzi felfedezések hatásai, topográfiai vonatkozásai, a térképészet fejlődése, a holland mélyföld, a Naprendszer. Fizika: A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzői. A Föld, a Naprendszer és a Kozmosz fejlődéséről alkotott csillagászati elképzelések. Kepler törvényei, Newton. Filozófia: Descartes, Bacon, Locke. A természettudományok fejlődése, a tudományos világkép változásai. Magyar nyelv és irodalom: Shakespeare, Molière. Dráma és tánc: Az angol reneszánsz színház és dráma, a francia klasszicista színház és dráma. Vizuális kultúra: A barokk stílus. Ének-zene: A barokk zene.</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Kronológia: 1492, 1517, 1588, 1618–48, 1640–49, 1689, 1701–1714. Személyek: Kolumbusz, Magellán, Vasco da Gama, V. Károly, Luther, Kálvin, Kopernikusz, Galilei, I. Erzsébet, II. Fülöp, Cromwell, Richelieu, XIV. Lajos, Colbert, Nagy Péter. Fogalmak: Gyarmatosítás, konkvisztádor, ültetvény, világkereskedelem, abszolutizmus, reformáció, protestáns, evangélikus, református, unitárius, ellenreformáció, jezsuiták, manufaktúra, anglikán, monopólium, puritán, merkantilizmus. Topográfia: Genf, Németalföld, Antwerpen, London, Versailles, portugál és spanyol gyarmatok.</p>	

Tematikai egység	MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE A KORA ÚJKORBAN (1490–1711)		7 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek.		
Ismeretek			
<p>A Jagellók-kora. A Dózsa féle parasztháború. A mohácsi csata. A török hódoltság. A Habsburgok és a magyar rendek. Az Erdélyi Fejedelemség. Függetlenségi harcok és országegyesítő kísérletek: Bocskai István, Bethlen Gábor, és Zrínyi Miklós. A reformáció és a katolikus megújulás Magyarországon. Gazdasági és társadalmi, kulturális változások a XVII. században. A török kiűzése. A Rákóczi-szabadságharc.</p>			
<p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: A természeti környezet változása a török korban. Matematika: Képzletben történő mozgatás (pl. átdarabolás elképzelése; testháló összehajtásának, szétvágásoknak az elképzelése; testek különféle síkmetszetének elképzelése – váralaprajz készítése). Magyar nyelv és irodalom: a reformáció kulturális hatása; Pázmány Péter; Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, kuruc költészet, Mikes Kelemen. Ének-zene: Szegénylegény katonáénekek (pl. Csinom Palkó).</p>			
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p><i>Kronológia:</i> 1514, 1526, 1541, 1552, 1566, 1591–1606, 1664, 1686, 1699, 1703–1711. <i>Személyek:</i> Dózsa György, II. Lajos, Szapolyai János, II. Szulejmán, Fráter György, Zrínyi Miklós, Báthory István, Károli Gáspár, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő, II. Rákóczi Ferenc, Esze Tamás, Károlyi Sándor, Pálffy János. <i>Fogalmak:</i> Örökös jobbágyság, hajdú, hódoltság, kuruc, labanc, rendi konföderáció, trónfosztás, spanyol örökösödési háború, szatmári béke. <i>Topográfia:</i> Mohács, Eger, Szigetvár, Sárospatak, Győr, Várad, Nagyszombat, Szentgotthárd, Zenta, Ónod, Trencsén, Majtény, Rodostó.</p>		

Tematikai egység	A FELVILÁGOSODÁS ÉS A POLGÁRI ÁTALAKULÁS KORA (1721–1849)	9 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek.	
Ismeretek		
A felvilágosodás. A felvilágosult abszolútizmus jellegzetességei. Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi háborúja. Az USA létrejötte. A polgári forradalom irányzatai Franciaországban. A napóleoni háborúk Európája. Az ipari forradalom és társadalmi hatásai (életkörülmények, környezet). XIX. század eszméi. Az 1848-as forradalmak.		
<p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Hittan: Az egyház története a felvilágosodás, a francia forradalom és a XIX. századi polgárosodás idején.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: a felvilágosodás és a romantika, a francia Enciklopédia, Voltaire: Candide.</p> <p>Vizuális kultúra: klasszicizmus és romantika.</p> <p>Ének-zene: a klasszika zenéje (pl. Haydn, Mozart, Beethoven), Marseillaise.</p> <p>Fizika: hőerőgépek, a teljesítmény mértékegysége (watt). Ipari forradalom.</p> <p>Erkölcstan; etika: állampolgárság és nemzeti érzés. A szabadság rendje: jogok és kötelességek. Magánérdek és közjó. Részvétel a közéletben. A társadalmi igazságosság kérdése.</p> <p>Földrajz: urbanizációs folyamatok és hatásaik. Az Egyesült Államok létrejötte.</p> <p>Filozófia: a felvilágosodás filozófusai (pl. Diderot, Voltaire, Rousseau), a német idealizmus (pl. Kant, Hegel), Marx.</p> <p>Biológia-egészségtan: védőoltások (az immunológia tudományának kezdetei).</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: a modern nyilvánosság kialakulása.</p> <p>Informatika: internetes anyaggyűjtés, prezentáció készítése pl. az ipar forradalom témájában</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p><i>Kronológia:</i> 1740–48, 1756–63, 1776, 1783, 1789, 1791, 1794 1804–15, 1848</p> <p><i>Személyek:</i> Nagy Frigyes, Nagy Katalin, Voltaire, Montesquieu, Rousseau, Diderot, Washington, Jefferson, XVI. Lajos, Danton, Robespierre, Metternich, Napóleon, Nelson, Kutuzov, James Watt, Stephenson, Marx.</p> <p><i>Fogalmak:</i> Enciklopédia, jogállam, ráció, a hatalmi ágak megosztása, társadalmi szerződés, felvilágosodott abszolútizmus, nacionalizmus, liberalizmus, szocializmus, konzervativizmus, alkotmány, „harmadik rend”, girondi, jakobinus, polgári szabadságjog, parlamenti rendszer (jobboldal, baloldal), emigráció, reakció, terror, kapitalizmus, tőkés, proletár, civil társadalom, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, a Függetlenségi nyilatkozat.</p> <p><i>Topográfia:</i> Poroszország, Lengyelország, angol és francia gyarmatok Észak-Amerikában, Valmy, Vendée, Austerlitz, Trafalgar, Borogyino, Waterloo.</p>	

Tematikai egység	A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE	1 óra
Mérés	A tanulók év végi tudásának mérése.	

**A TOVÁBBHALADÁS
FELTÉTELEI**

A tanulók ismerjék fel a tananyagban szereplő fontosabb középkori és kora újkori tárgyi emlékeket, legyenek képesek azokat értelmezni élőszóban vagy írásban. Legyenek képesek a források és a tankönyvi szöveg egybevetésére, az eltérések okainak feltárására. Tudjanak néhány címből álló bibliográfiákat készíteni a könyvtárak felhasználásával kiselőadások, vitaindítók számára, tanári útmutatás alapján. Képesek legyenek történelmi folyamatokat, korszakokat felismerni, megkülönböztetni. Tudjanak felépített feleletet vagy előadást tartani történelmi témákról (lecke, fejezetrész, leckéken átívelő folyamatok, összehasonlítások stb.). Tudjanak ábrákat, térképeket és egyéb már tanult ismerethordozókat értelmezni élőszóban rövid felkészülés után. Legyenek képesek a világ-, az európai és a magyar történelem nagy korszakainak és fontosabb eseményeinek szinkronban látására. Használják a tankönyvek, munkafüzetek kronológiáit.

11. ÉVFOLYAM

Éves óraszám:

Esti tagozat: 36 óra

Heti óraszám:

Esti tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE	1 óra
Ismétlés	Az előző évben szerzett ismeretek felelevenítése.	

A TANTÁRGYHOZ (MŰVELTSÉGTERÜLETHEZ) KAPCSOLHATÓ FEJLESZTÉSI FELADATOK

MINDEN TEMATIKAI EGYSÉGRE VONATKOZÓAN

Ismeretszerzési és -feldolgozási képességek

A forrásokban és feldolgozásokban található információk gyűjtése. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása.

A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények kritikus értelmezése tanári rávezetéssel. A filmek, filmhíradók értelmezése. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. A változás történeti jellegének értelmezése meghatározott korszakokban. A történelem jelentős személyiségei életútjának bemutatása. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A változás felismerése a történelemben: konkrét történelmi példák elemzése, okok, összefüggések keresése. Történelmi folyamatok, korszakok felismerése, s az európai régiók (Nyugat-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) megkülönböztetése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. A különböző fejlődési régiók megkülönböztetése, összehasonlítása. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában.

Kifejezőképességek

A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségeinek szerepének értékelése. A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak magyarázata. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése. Egyes témák nyomon követése a sajtóban és a tömegkommunikáció egyéb területein (pl. az EU-csatlakozás). Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása.

Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához.

Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben. Jegyzetek készítése előre megadott szakirodalmi részletek alapján, kiselőadások készítése. Kivonat készítése rövidebb (4-5 oldal) tudományos-ismeretterjesztő szövegrészletről, feleletterv készítése megadott témáról. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, azok bemutatása előszóban.

Tájékozódás az időben

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata.

Tájékozódás a térben

Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken.

Tematikai egység	<p style="text-align: center;">MAGYARORSZÁG ÚJJÁSZERVEZŐDÉSE A HABSBURG BIRODALOM KERETEI KÖZÖTT (1711–1790)</p>	5 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek felelevenítése.	
Ismeretek		
Demográfiai változások, az etnikai arányok átalakulása. Gazdaság és társadalom a XVIII. sz. Magyarországon. A felvilágosult abszolutizmus és a rendek. A magyar királyság a Habsburg Birodalomban. Művelődés, egyházak, iskolák.		
<p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: Magyarország természeti adottságai. Magyar nyelv és irodalom: Nyelvújítás - Kazinczy Ferenc. A magyar felvilágosodás irodalma: Bessenyei György, Csokonai Vitéz Mihály. Ének-zene: a barokk zene (pl. J. S. Bach, Händel), a klasszika zenéje (pl. Haydn). Vizuális kultúra: barokk stílusú épületek (pl. a fertődi Esterházy-kastély), freskók, szobrok és táblaképek Magyarországon, Informatika: könyvtártípusok, könyvtártörténet. . Grafikonok, diagramok készítése a demográfiai adatok szemléltetésére.</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Kronológia: 1722–1723, 1740–1780, 1767, 1777, 1780–1790. Személyek: III. Károly, Mária Terézia, II. József, Kaunitz. Fogalmak: Helytartótanács, betelepítés, kettős vámrendszer, vallási türelem, állandó hadsereg, mágnás, kötelező állami oktatás, úrbéri rendezés, pátenz, nyelvrendelet, „kalapos király”, Pragmatica Sanctio, osztrák örökösödési háború, hétéves háború, „fordított Canossa-járás”, jobbagyrendelet. Topográfia: Határőrvidék, Bánát.</p>	

Tematikai egység	A POLGÁROSODÁS KEZDETEI (1790–1847) és FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC MAGYARORSZÁGON (1848–1849)	7 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek.	
Ismeretek		
Új elemek a gazdaságban. Az átalakuló társadalom. A francia forradalom és a napóleoni háborúk hatása Magyarországra. A reformmozgalom kibontakozása, a polgárosodás, nemzeti-ségi kérdés. A reformkori művelődés, kultúra. Polgári forradalom Magyarországon 1848 március– április. A forradalom belső és külső feltételei, problémái. A nemzeti önvédelem megszervezése és a tavaszi hadjárat. A szabadságharc befejező szakasza és veresége.		
<p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: A felvilágosodás és a reformkor irodalma. Nemzeti dráma, nemzeti színjátszás kezdetei.</p> <p>Dráma és tánc: A XIX. századi magyar színház és dráma néhány alkotása: Katona József: Bánk bán, Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde.</p> <p>Vizuális kultúra: Klasszicizmus és romantika (pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum).</p> <p>Ének-zene: Himnusz, Szózat, Erkel Ferenc: Hunyadi László – a nemzeti opera születése, Liszt Ferenc.</p> <p>Földrajz: Magyarország természeti adottságai, folyamszabályozás.</p> <p>Informatika: Glog (interaktív tabló) készítése Széchenyi István gyakorlati újításairól. Az 1848-49-es szabadságharc számítógépes stratégiai játék alkalmazása.</p>		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p><i>Kronológia:</i> 1795, 1825, 1830, 1832–36, 1844, 1847. 1848. III. 15., IV. 11., IX. 29., 1849. IV. 6., IV. 14., V. 21., VIII. 13., X. 6.</p> <p><i>Személyek:</i> Martinovics, Hajnóczy, Kazinczy, Kölcsey, Deák, Eötvös, Kossuth, Batthyányi Lajos, Széchenyi István, Wesselényi, I. Ferenc, Jókai, Petőfi, Görgey, Klapka, Bem, Damjanich, Jelačić, Windischgrätz, Haynau.</p> <p><i>Fogalmak:</i> Magyar jakobinus, reform, polgári átalakulás, cenzúra, államnyelv, örökvltság, közteherviselés, érdekegyesítés, védővám, márciusi ifjak, nemzetőrség, népképviseleti országgyűlés, felelős kormány, jobbágy-felszabadítás, választójog, függetlenség, nemzetiségi törvény</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda, Fiume, Vaskapu, Pákozd, Kápolna, Isaszeg, Komárom, Segesvár, Arad.</p>	

Tematikai egység	A NEMZETÁLLAMOK ÉS AZ IMPERIALIZMUS KORA, A DUALIZMUS MAGYARORSZÁGA (1849–1914)		7 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek.		
Ismeretek			
<p>Gazdasági és társadalmi változások, a második ipari forradalom. Az egységes Olaszország és Németország kialakulása. Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban. A „keleti kérdés” és a Balkán. Az orosz reformkísérletek. Gyarmatosítás: a brit gyarmatbirodalom. Hatalmi viszonyok, katonai-politikai szövetségek a századfordulón. A munkásság politikai erővé szerveződése. A megtorlás, a Bach-rendszer. A kiegyezés. Gazdasági és társadalmi fejlődés a dualizmus korában. Társadalmi csoportok életformái, népesség, nemzetiség. A városiasodás. A tudományos és művészeti élet fejlődése. A kiegyezés rendszerének belső ellentmondásai.</p>			
<p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: Kontinensek földrajza, Európa országai, Balkán, a városfejlődés szakaszai. Folyam- szabályozás, természetkárosítás, árvizek kiváltó okai. Magyar nyelv és irodalom: Arany János: A walesi bárdok, a századforduló irodalmi élete (pl. a Nyugat). Stendhal, Balzac, Victor Hugo, Puskin, Zola, Dosztojevszkij, Verlaine, Rimbaud, Baudelaire, Keats. Vizuális kultúra: Romantika és realizmus (pl. Munkácsy Mihály), a szecesszió és eklektika jel- lemzői (pl. Steindl Imre: Országház). Eklektika, szecesszió és az izmusok meghatározó alkotói és művei. Ének-zene: Liszt Ferenc, az operett születése, Bartók Béla, Kodály Zoltán. Verdi, Puccini, Wagner, Debussy Fizika: Az elektrifikáció, a transzformátor, a villamos mozdony, a karburátor. Faraday, Helmholtz Testnevelés és sport: Újkori olimpiák. Magyar olimpiai részvétel – Hajós Alfréd, magyar siker- sportágak (pl. úszás, vívás). Kémia: Meyer, Mengyelejev, Curie házaspár (fizika is). Biológia-egészségtan: Pasteur, Darwin: evolúcióelmélet. Informatika: Internetes forrásgyűjtés pl. a dualizmus kori élclapok (Bolond Miska, Borsszem Jankó, Üstökös) anyagából.</p>			
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Évszámok: 1853–56, 1861, 1861–65, 1866, 1870, 1871, 1882, 1904, 1905, 1907, 1849. október 6., 1867, 1868, 1875–90, 1896. Személyek: III. Napóleon, I. Miklós, Cavour, Garibaldi, Bismarck, Viktória királynő, II. Vilmos, Lenin, Lincoln. Ferenc József, Haynau, Bach, Deák Ferenc, Andrassy Gyula, Tisza Kálmán, Baross Gábor, Tisza István, Jászi Oszkár. Topográfia: USA, Krím-félsziget, Piemont, Olasz Királyság, Német Császárság, Szezi- csatorna, Panama-csatorna, Elzász-Lotaringia, Románia, Szerbia, Bulgária, Bosznia-Hercegovina, Budapest, Osztrák–Magyar Monarchia. Fogalmak: Internacionálé, keresztényszocializmus, szociáldemokrácia, centrum, peri- féria, részvénytársaság, monopólium, középosztály, dualizmus.</p>		

Tematikai egység	AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚTÓL A NAGY GAZDASÁGI VÁLSÁGIG (1914–1929)		7 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek.		
Ismeretek			
<p>Az első világháború kirobbanása, jellege, története. Az oroszországi politikai változások, bolsevik hatalomátvétel, a bolsevik ideológia és propaganda, a Szovjetunió létrejötte. A Párizs környéki békék, a versailles-i békerendszer fontosabb pontjai. Gazdaság és a társadalom új jelenségei (pl.: a női emancipáció, motorizáció). Magyarország részvétele az első világháborúban. Az őszirózsás forradalom. Kísérlet a kommunista diktatúra megteremtésére: a Tanácsköztársaság. A trianoni béke, hatása a gazdaságra, társadalomra, az etnikai viszonyokra. A határon túli magyarság sorsa. A Horthy-rendszer kialakulása és konszolidációja. A Horthy-rendszer társadalmi és a revíziós külpolitika. A művelődési viszonyok. Az életmód változásai.</p>			
<p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: Európa domborzata és vízrajza. Magyar nyelv és irodalom: Móricz Zsigmond: Barbárok, Ady Endre, Babits Mihály háborús versei. Kémia: Hadászatban hasznosítható vegyi anyagok. Fizika: „kis-Curie” Mozgóképkultúra és médiaismeret: Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre. Ének-zene: katonadalok</p>			
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Évszámok: 1914–18, 1917, 1919, 1922, 1925. 1914. július 2., 1918. október 31., 1918. november 3., 1919. március 21., 1920. június 4., 1921–31, 1927</p> <p>Személyek: Ferenc Ferdinánd, Sztálin, Trockij, Wilson, Clemenceau, Lloyd George, Stresemann, Mussolini gróf Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, gróf Teleki Pál, gróf Bethlen István, Klebelsberg Kunó, Nagyatádi Szabó István, Peyer Károly.</p> <p>Topográfia: Szarajevó, Marne, Somme, Szentpétervár, Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, Doberdó, Isonzó, trianoni Magyarország, Piave, Versailles, Csehszlovákia, Lengyelország, balti államok, Curzon-vonal</p> <p>Fogalmak: Villámháború – állóháború, ultimátum, központi hatalmak, pacifizmus, szovjet, fasizmus, korporatív állam, egypártrendszer, kommunizmus, kollektivizálás, GULAG, kisantant, kisebbségvédelem, őszirózsás forradalom, etnikai és történelmi elv, proletárdiktatúra, Tanácsköztársaság, vörös- és fehérterror, numerus clausus, antiszemitizmus, irredentizmus, revízió, társadalombiztosítás, konszolidáció.</p>		

Tematikai egység	TÁRSADALOMISMERET	8 óra
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Reális önismeret és önértékelés, a másik ember személyiségének tisztelete és megértése. Törekvés erősítése az életvitel tudatos alakítására. Világos kép kialakítása a tanulóknak az általuk betöltött státusok szerepkészleteiről. A társadalmi tér- és időszemlélet fejlesztése. Olyan képességek és attitűdök fejlesztése, melynek birtokában a tanulók képesek lesznek állampolgári jogaik gyakorlására. A nemzeti tudat erősítése. Törekvés erősítése az előítéletes magatartás következetes elutasítására. Azoknak a kapcsolódási pontoknak a megismertetése, melyek Magyarországot Európával összekötik. Az etika alapfogalmainak megismertetése. Érvelés az ember kilétéről, a jó és rossz mibenlétéről, az erényekről folytatott vitákban; saját maga és környezete számára a helyes cselekedet alapelveinek megfogalmazása.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	
<p><u>A mai magyar társadalom</u> Társadalmi csoportok – <i>társadalmi mobilitás</i> A társadalom rétegződése és térbeli szerkezete Gazdagság és szegénység. Nemzeti és etnikai kisebbségek</p> <p><u>Szocializáció és társadalmi devianciák</u> <i>(öngyilkosság, bűnözés, alkoholizmus, vandalizmus, idegengyűlölet, kábítószer)</i> A szocializáció fogalma, tartalma és szinterei Problémák a szocializáció folyamatában.</p> <p><u>Az iskola világa</u> A műveltség társadalmi szerepe Közoktatás – szakoktatás – felsőoktatás <i>A művelődés iskolán kívüli formái és szinterei</i> <i>Az iskolán kívüli művelődésben, képzésben résztvevők érdekérvényesítési lehetőségei</i></p> <p><u>A politika világa</u> A politika fogalma. Diktatúra és demokrácia Az érdekérvényesítés különféle módjai Tömegkommunikáció és politika. <i>Rendszerváltás Magyarországon. A hazai pártok általános jellemzői. Érdek-képviselői szervezetek és nyomásgyakorló csoportok</i> <i>A közvélemény-kutatás</i></p>	<p>A tanuló tudja rendszerezni, elemezni az információt, következtetéseket levonni; legyen képes érvelni álláspontja mellett és megérteni mások álláspontját; legyen képes szemelvények önálló feldolgozására szóban és írásban; legyen képes megfontolt, tárgyilagos véleményalkotásra, esetleg véleményváltásra is; tudjon beszámolni saját tapasztalatairól vagy tömegkommunikációs eszközökből szerzett ismereteiről, és legyen képes értékelni azokat; ismerje a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretekhez kapcsolódó általános és konkrét fogalmakat; legyen tisztában a demokratikus gondolkodási és magatartási mintákkal.</p>	
<p><u>Kapcsolódási pontok:</u> Földrajz: régiók, magyar tájak kulturális, néprajzi és természeti értékei. Demográfiai mutatók, népesség összetétele, gazdasági szerkezetváltás. Munkanélküliség. Globalizáció. Európai Unió, a csatlakozás hatásai. A munkaerő szabad áramlása. Transznacionális vállalatok megjelenése Magyarországon. Politológia, szociológia: rendszerváltás. Kisebbségek, etnikumok. Szociális háló hiányosságai. Etika: társadalmi szolidaritás. Többség és kisebbség.</p>		
<p>KULCSFOGALMAK FOGALMAK</p>	<p>Társadalmi mobilizáció, szocializáció, társadalmi rétegződés, politika, párt, pártrendszer, média, tömegkommunikáció.</p>	

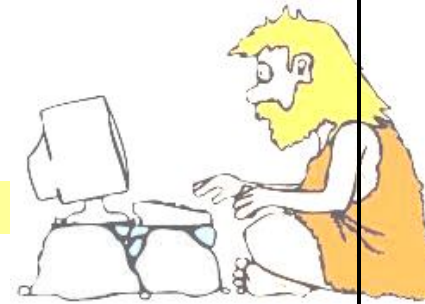
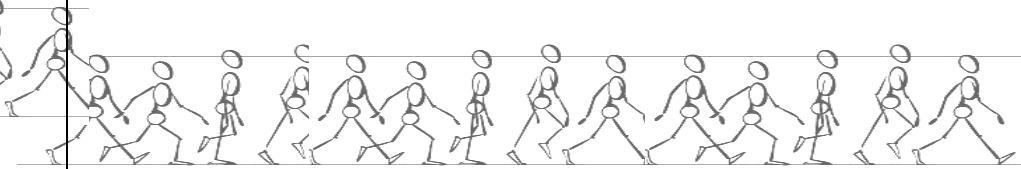
Tematikai egység	A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE	1 óra
Értékelés	1. A tanulók éves teljesítményének értékelése (portfólió) 2. Hagyományos írásbeli/szóbeli vizsgafeladatok	

** lásd 28. oldal*

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanulók legyenek képesek a források és a tankönyvi szöveg egybevetésére. Tudjanak bibliográfiákat készíteni az iskolai és közkönyvtárak felhasználásával kiselőadások, vitaindítók céljára. Tudjanak felépített feleletet adni a tanult témákról. Tudjanak ábrákat, térképeket és egyéb ismert és új ismerethordozókat értelmezni előszóban, rövid felkészülés után. Tudjanak méréseket készíteni a térképen önállóan vagy szaktanári segítséggel (lakosság szám, nép-sűrűség, gazdasági fejlettség). Tudják a térképen ábrázolt jelenségeket beépíteni szóbeli és írásbeli feladatok megoldásába.

12. évfolyam

Éves óraszám:

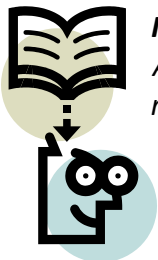
Esti tagozat: 62 óra

Heti óraszám:

Esti tagozat: 2 óra

Tematikai egység	A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE	4 óra
Ismétlés Javaslat	Az előző évben szerzett ismeretek felelevenítése. Próba érettségi	

A TANTÁRGYHOZ (MŰVELTSÉGTERÜLETHEZ) KAPCSOLHATÓ FEJLESZTÉSI FELADATOK MINDEN TEMATIKAI EGYSÉGRE VONATKOZÓAN

Ismeretszerzési és -feldolgozási képességek

A forrásokban és feldolgozásokban található információk gyűjtése. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények kritikus értelmezése tanári rávezetéssel. A filmek, filmhíradók értelmezése. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Nemzetközi szerződések, szövetségi megállapodások, nemzetközi szervezetek alapokmányainak elemzése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. A változás történelmi jellegének értelmezése meghatározott korszakban. A történelem jelentős személyiségei életútjának bemutatása. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése.

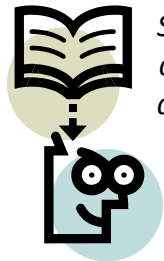
Történelmi folyamatok, korszakok felismerése, s az európai régiók (Nyugat-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) megkülönböztetése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. A különböző fejlődési régiók megkülönböztetése, összehasonlítása. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Tematikus bibliográfiák készítése az iskolai és közkönyvtárak felhasználásával.

Kifejezőképességek

A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségeinek szerepének értékelése. A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak magyarázata. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése.

Előadás készítése (meghatározott terjedelemben) történeti témákról segédeszközök felhasználásával.

Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása.

Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához.

Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben. Jegyzetek készítése előre megadott szakirodalmi részletek alapján, kiselőadások készítése.

Tájékozódás az időben

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata.

Tájékozódás a térben

Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történeti táj egységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység	A NAGY GAZDASÁGI VÁLSÁGTÓL A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ VÉGÉIG. MAGYARORSZÁG A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT (1929–1945)	18 óra
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek felelevenítése.	
Ismeretek		
<p>Az olasz fasizmus ideológiája és a fasiszta párt hatalomra jutása</p> <p>Az 1929-33-as világgazdasági válság. Válságkezelés az USA-ban.</p> <p>A nemzeti szocializmus ideológiája, a náci párt hatalomra jutása és a náci diktatúra jellemzői.</p> <p>A sztálini diktatúra a 30-as években.</p> <p>A második világháború fő eseményei, fordulópontjai. A szövetségesek győzelme.</p> <p>A megosztott Európa.</p> <p>Gazdasági válság és jobbratolódás a magyar belpolitikában.</p> <p>Magyarország háborús részvétele a II. világháborúban. A Kállay-kormány politikája.</p> <p>A német megszállás. A holokauszt Magyarországon.</p> <p>A sikertelen kiugrás. A nyilas hatalomátvétel.</p> <p>Magyarország szovjet felszabadítása és megszállása.</p>		
Kapcsolódási pontok:		

Földrajz: Magyarország és Közép-Európa természeti adottságai.

Biológia-egészségtan: Szent-Györgyi Albert.

Magyar nyelv és irodalom: A Nyugat mint folyóirat és mint mozgalom; József Attila; a népi írók; a határon túli irodalom. Radnóti Miklós, Semprun: A nagy utazás, Kertész Imre: Sorstalanság. Személyes történetek, naplók, memoárok

Mozgóképkultúra és médiaismeret: Avantgárd – Kassák Lajos. Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre, a magyar hangosfilmgyártás kezdetei. Propaganda-eszközök

Mozgóképkultúra és médiaismeret, Vizuális kultúra: A technikai képalkotás: fényképezés, a film jelentősége. Fényképek értelmezése (pl. Capa: A normandiai partraszállás fényképei).

Videó-interjúk, visszaemlékezések, a videó-interjú, mint műfaj elemzése

Informatika: Anyaggyűjtés tudatos és kritikus internethasználattal a revízió, irredentizmus témájában. Archiv filmfelvételek keresése az interneten, és elemzésük.

Fizika: Nukleáris energia, atombomba.

Etika: Az intolerancia, a gyűlölet, a kirekesztés, a rasszizmus.

Hittan: Tanúságtevők a második világháború idején.

KULCSFOGALMAK FOGALMAK

Évszámok:

1929, 1933, 1936, 1938, 1939. szeptember 1., 1941. június 22., 1944. június 6., 1945. május 8., augusztus 6., szeptember 2. 1938. november 2., 1939. március 15., 1940. augusztus 30., 1941. június 26., 1943. január, 1944. március 19., 1944. október 15., 1944. december 21., 1945. április.

Személyek:

Keynes, Roosevelt, Hitler, Göring, Churchill, Rommel, Montgomery, Zsukov, Eisenhower, De Gaulle, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Gömbös Gyula, Bárdossy László, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc, Dálnoki Miklós Béla

Topográfia:

Brit Nemzetközösség, Szlovákia, Leningrád, Pearl Harbor, Midway, Sztálingrád, Auschwitz, Hiroshima, El-Alamein, Kurszk, Normandia, Felvidék, Újvidék, Kárpátalja, Voronyezs, Don-kanyar.

Fogalmak:

Tőzsde, túltermelési válság, New Deal, tervgazdálkodás, totális diktatúra, nemzetiszocializmus, Berlin–Róma tengely, Anschluss, koncentrációs tábor, népiirtás, holokauszt, partizán, totális háború, antifasiszta koalíció.

Népi-falukutató mozgalom, nyilasmozgalom, nyilas puccs, zsidótörvény, fegyveres semlegesség, hadigazdaság, „hintapolitika”, „kiugrás”, gettó, deportálás, munkaszolgálat, hadifogság.

A JELENKOR ÉS		18 óra
Tematikai egység	MAGYARORSZÁG A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ UTÁN (1945-TŐL NAPJAINKIG)	
Előzetes tudás	A korábbi iskolai tanulmányok során szerzett ismeretek felelevenítése	
Ismeretek		
<p>Hidegháborús szembenállás és időszakos enyhülés politikája a második világháború után. A kommunista rendszerek kialakulása és bukása. Az Európán kívüli világ (Kína, India, Japán). Az európai integráció története, az EU alapelvei, fontosabb intézményei, azok működése. Az emberiség az ezredfordulón: a globális világ és problémái. Magyarország újjáépítése a II. világháború után, a demokratikus közélet kiépítésének kísérlete. A párizsi békeszerződés. A kommunista diktatúra kiépítése. A forradalomhoz vezető út. Az 1956-os forradalom és szabadságharc. A Kádár-rendszer kiépülése: megtorlás és diktatúra. Az életmód átalakulása. Demográfiai változások. Társadalmi változások hatásai, a roma népesség problémái. Az ellenzéki mozgalmak kialakulása és erősödése. A rendszerváltozás. A határokon túli magyarság helyzete. A magyarországi nemzetiségek és vallási csoportok.</p>		
Kapcsolódási pontok:		
Magyar nyelv és irodalom: Orwell, Szolzsenyicin, Hrabal, Camus, Garcia Marquez. : Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról. Németh László, Nagy László, Sütő András, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Örkény István.		
Fizika: hidrogénbomba, nukleáris fegyverek.		
Vizuális kultúra: A posztmodern, intermedialis művészet.		
Mozgóképkultúra és médiaismeret: Dokumentumfilmek, híradók elemzése.		
Testnevelés és sport: Olimpiai történet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.		
Földrajz: Az EU kialakulása, jellemzői, tagállamai; globális világgazdaság napjainkban, globális környezeti problémák; népesség, népesedés, urbanizáció; fejlődő és fejlett országok gazdaságának jellemzői; Kína.		
Étika; filozófia: Korunk erkölcsi kihívásai.		
Ének-zene: Világzene		
Informatika: Információkeresés, információ-felhasználás.		
Matematika: Diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés, statisztikai fogalmak ismerete.		
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	<p>Évszámok: 1947, 1948, 1949, 1955, 1956, 1957, 1961, 1975, 1991, 1946, 1947. február 10., 1953, 1956. október 23., november 4., 1963, 1968, 1989. október 23., 1990, 1991.</p> <p>Személyek: Nehru, Gandhi, Csang Kaj-sek, Mao Ce-tung, Ho Si Minh, Truman, Adenauer, Hruscsov, Nasszer, Kennedy, XXIII. János, Willy Brandt, Walesa, Reagan, Gorbacsov, Mindszenty József, Nagy Ferenc, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Antall József, Göncz Árpád.</p> <p>Fogalmak: Vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, Truman-elv, Marshall-segély, szociális piacgazdaság, európai integráció, NATO, Varsói Szerződés, római szerződések, holdraszállítás, Ideiglenes Nemzetgyűlés, SZEB, háborús bűnös, népbíróság, jóvátétel, kollektív büntetés elve, kitelepítés, lakosságcsere, beszolgáltatás, ÁVH, pártállam, földosztás, ötvenes évek, internálás, munkástanács, ellenzéki mozgalmak, Petőfi Kör, reformszocializmus, második gazdaság, harmadik világ, Brezsnyev-doktrína, globális világ, enyhülési politika, kubai rakétaválság, az Európai Unió</p> <p>Topográfia:NDK, NSZK, Kelet-Berlin, Nyugat-Berlin, Kuba, Szuezi-csatorna, az új európai államok (Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Montenegró, Bosznia-Hercegovina, Lettország, Litvánia, Észtország, Fehéroroszország, Ukrajna, Moldova, Szlovákia, Csehország).</p>	

Tematikai egység	ETIKA ÉS FILOZÓFIA	18 óra
Előzetes tudás	Korábban szerzett elméleti ismeretek és gyakorlati tapasztalatok.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A társadalmi együttélés etikai szabályainak megismerése. A tudatos belátáson alapuló kritika elsajátítása. A jogérzék fejlesztése. A társadalmi felelősségtudat elmélyítése. A társadalomelmélet és az etika alapfogalmainak elsajátítása. Az önálló tájékozódáshoz és a tudatos életvezetéshez szükséges jellemvonások, készségek, ismeretek kialakítása. Az erkölcsi érzék, az etikai álláspontok megvitatása képességének fejlesztése. A saját meggyőződés kifejezéséhez és a mások meggyőződésének megértéséhez és tiszteletéhez szükséges morális és intellektuális képességek felfedeztetése, fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a filozófia sajátos, az emberi szellem minden más tevékenységi formájától különböző gondolkodásmódjáról.</p> <p>Az emberi léttel kapcsolatos kérdések felvetése és az önálló válaszkeresés képességének kialakítása; igény felébresztése arra, hogy a tanulók felismerjék saját koruk lényegi problémáit és reflektáljanak a felvetődő kérdésekre.</p>	
JAVASOLT TÉMÁK		
<u>Etikai alapfogalmak</u>	<u>Az erkölcsi cselekedet dimenziói</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • A jó és a rossz • A választás szabadsága, az ember felelőssége • Törvény és lelkiismeret • Matriális és formális etikák • A szenvedés tapasztalata • Szándék és következmény 	<ul style="list-style-type: none"> • Életcélok, önmegvalósítás • Önbecsülés és mások iránti tisztelet • Az élet tisztelete • A nemiség és a családi élet erkölczstana • Elkötelezettség, tolerancia, szolidaritás • Hazaszeretet és példái • Segítség, áldozat, szolidaritás, a személyes kapcsolatok erkölcsi dilemmái • Munkaerkölcs • Etikus fogyasztás • Törvénytisztelet és polgári engedetlenség • Erkölcs és politika • Gazdaságetikai alapelvek 	
<u>Mi a filozófia?</u>	<p>A filozófia fogalma és tárgya, eredete, viszonya a szaktudományokhoz, a valláshoz, a művészethez és a mindennapi élethez.</p>	
KULCSFOGALMAK FOGALMAK	Erkölcs, érték, csodálkozás (thauma), tapasztalat (empíria), kételkedés (szkepszis), logosz.	

Tematikai egység	A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK A MÉRÉSE	4 óra
Értékelés, mérés	1. A tanulók éves teljesítményének értékelése (portfólió) 2. Hagyományos írásbeli/szóbeli vizsgafeladatok	

* lásd a lap alján

FIGYELEM!

KÖVETELMÉNYEK A 12. ÉVFOLYAM VÉGÉN

A tanuló tudjon önálló könyvtári munka alapján kiselőadást tartani. Tudja, mi történt Európa más régióiban a magyar történelem egy-egy kiemelkedő eseménye idején. Legyen képes összefüggéseket találni a történelmi események és a technikai-gazdasági fejlődés legfontosabb állomásai között. Tudja a XX. századi magyar és egyetemes történelem legfontosabb fordulópontjait, idejét. Tudja ismertetni a demokráciák és diktatúrák legjellemzőbb vonásait. Legyen képes néhány jelentős eseményhez kapcsolódó forrást összehasonlítani. Ismerje a mai magyar közjogi és politikai rendszer alapelemeit. Környezetének, lakóhelyének fontos történelmi eseményeit el tudja helyezni a köztörténet folyamában.

Röviden a portfólióról

A portfólió az egyes tanuló egy hosszabb időszak alatt különböző módon készített munkáiból összeállított gyűjtemény. Alkalmazása szükségessé tette egy olyan értékelési módszer kidolgozását, amelynek segítségével lehetővé vált a gyakorlatban megszerzett kompetenciák pedagógiai feltárása, diagnosztizálása és elismerése. A portfólió arra szolgál, hogy a pedagógus a hagyományos osztályozással szemben a diák teljesítményét holisztikusan, az összes jellemző dokumentum segítségével értékelje. Az értékelési céllal készült portfólió segítségével megállapítható, hogy mit tudnak, mire képesek egy adott területen a diákok.

Ekkor az értékelés kritériumai, szempontjai világosak és előre megadottak a tanulók számára. A portfólió értékelése mindenekelőtt a tanulói önértékelésre támaszkodik.

A tanulók a portfólió készítése során aktívan értékelik munkafolyamataikat, az elvárások világosak számukra, ismerik és értik az értékelés szempontjait. **Maga az értékelés összetett, kontextusba helyezett.** A portfólió fejlesztheti a tanulók döntésképeségét és önértékelését, az önreflexió képességét, a metakognitív tudást a tanítási-tanulási folyamatban.

Az egyén fejlődési folyamata is megragadható, ez további lehetőséget ad az önreflexióra, a metakogníció fejlődésére. Az önálló tanulás, értékelés és önértékelés folyamatai a portfólió alkalmazása során egymással összefonódva jelennek meg. **A portfólió tartalmazhat különböző produkciókat, így esszéket is.** Egy esszé értékelése akkor korrekt, ha azt megadott tartalmi szempontok szerint két pedagógus véleményezi. Amennyiben véleményük ellentétes, úgy egy harmadik véleményezőt is felkérnek. A különböző céllal készült dolgozatok elbírálásához osztályzatetalonokat is alkalmazhatnak.

A portfólió nyilvános bemutatása az iskolavezetés, az osztálytársak, szülők és a leendő munkáltatók előtt sokkal többet árul el a tanulók komplex kompetenciáiról, mint a pusztán osztályzat. Komplexen bontakozik ki a tanuló portréja: **tanulási stílusa, stratégiája, technikája és azok fejlődési irányai.**

A portfólió általános eszköz, alkalmas az élethosszig tartó tanulás egyes szakaszainak dokumentálására is. (Például a továbbtanulásnál a felsőoktatásban, munkahelykeresésnél a szóbeli bemutatkozó beszélgetésnél prezentáció formájában kitűnően alkalmazható.)